

VEFA

<https://www.youtube.com/watch?v=NhGby3b1tzi>

Sorular:

- 1.Vefa ne demektir? Vefa kelimesinin zitti nedir?
2. Muspet ilimlerle ugrasanlar neye çok dikkat etmelidir?
3. Hz Omer gelen 3 kisinin kissasında olume mahkum olan adamin sonu nasıl oluyor?

Sözlükte "bir şeyi yerine getirmek, sözünde durmak, bağlılık" gibi anlamlara gelen vefa, ahlâkî bir terim olarak, görülen iyilikleri unutmama, iyilikte bulunanlara misliyle veya daha fazlasıyla karşılık verme demektir. Vefalı davrananlara vefakâr denir. En büyük vefakârlık, yüce yaratıcıyı tanımak, verdiği nimetlerin kıymetini bilmek, kulluk görevlerini eksiksiz yerine getirmektir. En büyük nankörlük ise kulun Rabbini inkâr etmesidir. Tasavvufta vefa "ezelde, bezm-i eleste Allah'a verilen söze, mîsaka bağlı kalmak" şeklinde tanımlanmaktadır.

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَمِنَّا فَمَنْ أَوْفَىٰ بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَمِنَّا فَمَنْ أَوْفَىٰ بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَمِنَّا فَمَنْ أَوْفَىٰ بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَمِنَّا

Fetih/10. Muhakkak ki sana biat edenler ancak Allah'a biat etmektedirler. Allah'ın eli onların ellerinin üzerindedir. Kim ahdini bozarsa, ancak kendi aleyhine bozmuş olur. Kim de Allah ile olan ahbine vefa gösterirse Allah ona büyük bir mükâfat verecektir.

وَأَبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّىٰ

Necm/37.Ve ahbine vefa gösteren İbrahim'in(sahifelerinde bulunan şu gerçekler):

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ

Bakara/40. Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimetlerimi hatırlayın, bana verdiğiniz sözünü yerine getirin ki, ben de size vâdettiklerimi vereyim. Yalnızca benden korkun.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Enfal/27. Ey iman edenler! Allah'a ve Peygamber e hainlik etmeyin; (sonra) bile bile kendi emanetlerinize hainlik etmiş olursunuz.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ

Maide/1. Ey iman edenler! Akitleri(n gereğini) yerine getiriniz...

HADİS

* Ubadetu'bnu's-Sâmit (radıyallahu anh) anlatıyor: Biz, bir seferinde Hz. Peygamber (aleyhissalâtu vesselâm)'le aynı cemaatte beraber oturuyorduk ki: "Allah'a hiçbir şey ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina fazîhasını işlememek, Allah'ın haram ettiği cana meşrû bir sebep olmaksızın kıymamak şartları üzerine bana biat edin" buyurdu.

Bir diğer rivayette "...Çocuklarınızı öldürmemek, halde ve istikbalde iftirada bulunmamak, meşru dairedeki emirlerde -ne bana ne de vazifelilere- isyan etmemek üzere biat edin. Kim vereceği bu sözlere sâdik kalır, ahbine vefa gösterirse karşılığını Allah'tan alacaktır. Kim de bu yasaklardan birini işleyecek olursa artık işi Allah'a kalmıştır, dilerse affeder, dilerse azab verir, cezalandırır" buyurdu. Biz de bu şartlarla biat ettik." Nesâî, bir başka rivayette "...karşılığını Allah'tan alacaktır" ifadesinden sonra şu ziyadeyi kaydeder: "Kim bunlardan birini işler, sonra da dünyada cezalandırılırsa, çekeceği bu ceza onun için kefarete ve o günahı temizleme olur.

* Ebu Saidi'l-Hudri (r.a.) anlatıyor: Resulullah (s.a.s.) buyurdular ki, "Bilesiniz, kıyamet günü ahdini tutmayan her vefasız vefasızlığın derecesine uygun bir bayrak dikilecek böylece vefasızlığı teşhir edilecektir."

* Muhammed İbnu Ali anlatıyor: "Câbir İbnu Abdillâh'ı dinledim. Diyordu ki: "Hz. Ebu Bekr'e geldim. Ebu Bekr bana (birkaç avuç avuçlayıp verdikten sonra) "şunları bir say!" dedi. Ben de saydım. Hepsi beşüz taneydi. Hz. Ebu Bekr: "Bunun iki mislini al!" dedi."

* İmrân İbnu Husayn radiyallahu anhümâ anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "Nezir iki çeşittir: Kimin nezri Allah'a taatla ilgiliyse bu nezir Allah içindir. Bunda vefa gerekir. Kimin nezri de Allah'a masiyetle ilgili ise işte bu nezir şeytan içindir, bunda vefa yoktur. Böyle bir nezirde bulunan kimse, nezri için, yeminde olduğu gibi keffaretle bulunur."

PIRLANTA

Vefa, dost ikliminde yetişen güllerdendir. Onu düşmanlık atmosferinde görmek nâdiratdan ve hatta mümkün değildir. Vefa, duyguda, düşüncede, tasavvurda aynı şeyleri paylaşanların etrafında üfûl üfûl eser durur. Kinler, nefretler, kıskançlıklar ise onu bir lâhza iflah etmez öldürür. Evet o, sevginin, mürüvvetin bağrında boy atar, gelişir, düşmanlık ikliminde ise bir anda söner gider.

Vefayı; insanın, gönlüyle bütünleşmesi şeklinde tarif edenler de olmuştur. Eksik olsa bile yerindedir. Doğrusu, kalbî ve ruhî hayatı olmayanlarda vefadan bahsetmek bir hayli zordur. Konuşurken doğru beyanda bulunma, verdiği sözlerde, ettiği yeminlerde vefalı olma gönül hayatına bağlıdır. Kendini yalan ve aldatmadan kurtaramayan; her an verdiği söz ve yeminlere muhalif hareket eden ve bir türlü yüklendiği mesûliyetlerin ağırlığını hissetmeyen iki yüzlü ve mürâî tiplerin gönül hayatları olabileceğine ihtimâl vermek, sadece bir aldanmışlıktır. Böylelerinden vefa beklemek ise bütün bütün gaflet ve safderûnluk ifâdesidir.

Evet, vefasız güvenen er geç iki büklüm olur. Onunla uzun yollara çıkan yolda kalır. Onu rehber ve rehnümâ (yolgösterici) tanıyanların gözü, daima hicranla dolar.

Vefa umarken ondan
Doldu gözüm hicrandan
Kaldım yaya dermandan..

Ferd, vefa duygusuyla itimada şâyân olur, yükselir. Yuva, vefa duygusu üzerine kurulmuş ise devam eder ve canlı kalır. Millet bu yüce duygu ile faziletlere erer. Devlet, kendi teb'asına karşı ancak bu duygu ile itibarını korur. Vefa düşüncesini yitirmiş bir ülkede, ne olgun fertten ne emniyet va'deden yuvadan, ne de istikrarlı ve güvenilir devletten bahsetmek mümkündür. Böyle bir ülkede fertler birbirlerine karşı kuşkulu; yuva kendi içinde huzursuz, devlet teb'aya karşı uğursuzlardan uğursuz ve herşey birbirine karşı yabancıdır, tıpkı câmidler gibi. Üst üste ve iç içe olsalar bile...

Vefa, fertlerin birbiriyle kaynaşıp bütünleşmesini temin eder. Vefa sayesinde cüzler küll olur; ayrı ayrı parçalar bir araya gelerek vahdete ulaşır. Vefa duygusu varıp sonsuzluğa erince, ötelere gelen tayflar, kitlelerin yolunu aydınlatır ve toplumun önünü kesen bütün tıkanıklıkları açar. Elverir ki o toplum, vefa duygusuyla olgunlaşmış ve onun kenetleyici kollarına kendini teslim etmiş olsun.

Bir düşünceye gönül mü verdin; bir ideâle mi bağlandın; varıp biriyle dostluk mu kurdun, gel! Diriğ etmeden ver canını o uğurda, servetin yağma olup gitsin. Fakat vefalı ol! Zira Hakk katında da halk katında da en çok itibar gören “vefa” ve vefalılardır.

“Bana Hak’dan nida geldi; Gel ey âşık ki mahremsin,
Bura mahrem makamıdır; Seni ehl-i vefa gördüm.”(Nesimi)

Âdem Nebi (a.s.), yüzüne kapanan kapıları gönlünde taşıdığı sırlı vefa anahtarlarıyla teker teker açtı ve “gufran” çeşmelerine ulaştı. Aynı hâdisede azgınlaşan iblis ise göz göre göre gitti kendini vefasızlık gayyasına atarak boğuldu.

Tufan peygamberi de asırlarca süren ızdıraplı, fakat vefalı bir hayat yaşadı. Yıllar yılı bütün tembih ve ikazlarının, cemaatinin büyük bir kesiminde tesir icra etmemesi, onu, bağlı bulunduğu kapıya karşı vefa hissinden döndüremedi. Ondaki bu vefa düşüncesi ki yerlerin ve göklerin hışımla insanlığın üzerine yürüdüğü hengâmda, ona bir necât gemisi oldu.

Hakk’ın dostu ve nebiler babası, Nemrud’un ateşini göğüslerken ne kadar vefalıydı! Onun gökleri velveleye veren “hasbî hasbî!” şeklindeki vefa solukları, ötelere ötesinden coşup gelen rahmet esintileriyle birleşince, cehennem gibi ateşlerin bağı “berd-ü selâm”^{a1} döndü.

Kudsîler ordusunun Öncüsü, gelmiş ve geleceklerin en birincisi, kimseye müyesser olmayan semâlar ötesi seyahata, ruhundaki vefa duygusu sayesinde muvaffak oldu. Evet, o bu sayede meleklerin varıp ulaşamadığı iklimlere ulaştı ve hiçbir fânînin eremediği devletlere erdi. Sonra da gözlerin kamaştığı ve gönüllerin hayrette kalıp kendinden geçtiği o mutlular âlemini, ümmetine olan vefa duygusuyla terk edip arkadaşlarının yanına döndü. Hâdiselerle pençeleşecek, karşısına çıkan bâdireleri göğüsleyecek, onları da o yüce iklimlere yükseltecekti... Dost ve arkadaşlarına karşı vefa duygusuydu O’na cennetleri ve hûrileri unutturan. Onlara karşı bir vefa sözüydü O’nu, başı semâvî ihtişamlara ulaştığı bir zamanda, bütün mânevî payeleri bir tarafa bırakarak, bu ızdıraplı ve elemli dünyaya yeniden onların yanına döndüren!..

Bütün yükselenlerin hasenât defterleri, vefa ile kapanıp vefa ile mühürlendi. Bütün yolda kalmışların çirkinlikler meşheri kitapları ise vefasızlık damgasını yedi, onunla damgalandı. Evet, üzerlerine aldıkları mükellefiyetleri, iki adım öteye götürmeden vefasızlık edip bir kenara çekilenler, zillet ve hakaret damgasını yiyerek aşağıların aşağısına itildiler. Mukaddes yük ve yolculuğa çeyrek gün bile tahammül gösteremeyip yan çizenler ise o gün bu gün doğru yolu kaybetmiş sapıklar gürûhu hâline geldiler. Nihayet dönüp dolaşıp mukaddes çile nöbeti bize gelince, en sağlam vefa yeminleriyle yürüyüp bu koca mes’ûliyetin altına girdik. Coşkun ve heyecanlı, azimli ve kararlı idik. Heyhât... Beklenmedik bir dev önümüzü kesti ve bozduk ettiğimiz bütün o yeminleri. Ve sonra, yeniden, her taraf çölleşmeye başladı. Bütün civanmertlikler eriyip yağ gibi gitti. Güllerin yerini dikenler aldı. Aylar güneşler peşi peşine batarken, ortalığı kasvet dolu bulutlar bastı. Bağ çöktü, bağban öldü; “petekler söndü, ballar kalmadı.” Ve artık, insan nedretine maruz kalan bu devrin talihsizleri, kalbinde zerre kadar emanet ve vefa hissi bulunmayan ölü ruhlara, destan tutup yahşi çekmeye başladı. “Ne akıllı, ne centilmen!” diye alkışlamadıkları ham ervâh kalmadı ve işte, bu devreye ait milletin yüreğinden yükselen son inilti ve son inkisar:

**“Vefa yok, ahde hürmet hiç... Emânet lafz-ı bî medlûl;
Yalan râyiç, hiyânet, mültezem her yerde, hak meçhûl!**

Ne tüyler ürperir, yâ Rab! Ne korkunç inkılâb olmuş:
Ne din kalmış, ne îman, din harâb îman serâb olmuş.” (M.A.)

Bu devrede, etrafı yalan ve mübâlağanın esiri bir sürü karakura bastı. Hergün birkaç defa yeminini bozan; her defasında ettiği ahd u peymandan dönen ve ebediyyen vefa duygusundan mahrum bir sürü karakura!.. Lânet ediyor onlara yer ve yerdekiler, lânet okuyor onlara semâ ve semâdakiler.

Nereden çıktı bu kadar “cinsi bozuk, ahlâkı fenâ!” Hangi hâin bunlara bağırını açıp dâyelik yaptı!.. Hangi talihsiz bunları sînesinde büyüttü ve hangi uğursuz ağızlar bunlara buyurun çekti!..

Ah vefa, nerde kaldın! Bıktık şu hergün birkaç defa yemini bozup ahdinden dönenlerden. Her sözü mübâlağa, her davranışı sun’î nâmertlerden ve vefa duygusundan mahrum uğursuz gönüllerden!.. Ve neredesiniz! Ey bir vefa düşüncesiyle sözleştiği yerde günlerce kıpırdamadan bekleyen vefalı dostlar!.. Neredesiniz ruhuyla bütünleşmiş vefa timsali er oğlu erler!.. Neredesiniz bir vefa uğruna harâb olup, turâb olup gidenler ve çok bereketli bir devrin ak alınlı insanları!.. Kalkın; girin ruhlarımıza. Kamçılایn hayâllerimizi ve boşaltın vefa adına ne taşıyorsanız hepsini sînelerimize!.. Mertliği, yiğitliği, vefayı bütün bütün unutmuş sînelerimize. Bizleri bu yeniden diriliş yolunda Hızır çeşmesine ulaştırın! Gelin, gelin de şurada burada dolaşıp duran şu üç-beş vefalı insanı, ümitsizlik ve inkisardan kurtarın!..

Vefaya susamış neslimizin vefa düşüncesinin korunması dileğiyle...

DA’VAYA VEFA

Allah, yeryüzünün istikrarı için dağları yaratmıştır; ayrıca, dağların yerin üzerinde görünen kısımlarının en az iki misli de yerin altındadır.

İşte, bu kudsî da’vâya gönül verenler, Hızır’la yolculuk yapmanın, Hızır çeşmesinden âb-ı hayat içip ‘ölümsüzlüğe’ ermenin yolunu aramalı; geceleri gündüzler kadar aydınlık, iç dünyaları itibarıyla de dış görüntülerinden daha derin ve Rabb’in huzûrunda gözyaşı döken, dağ gibi birer ma’nâ eri olmalıdırlar.

Evet, insan çok kontrollü bir hayat yaşamalıdır. Uçakların nasıl uçuştan önce kanatları, pervânesi, motoru, hattâ en küçük civataları bile kontrol edilir öyle de insan, kendini en ince hissiyâtına kadar kontrol altında tutmalıdır. İşte bize bir murâkabe ölçüsü:

İnsanların yanında ‘hizmet’ diyen, ‘Allah rızası’ diyen bir hizmet eri, yalnız kaldığında aynı duyguları taşıyor, hattâ şakakları aynı duygularla zonk zonk atmıyor ve kasıkları ağrımıyorsa, ciddî bir nifak alâmeti taşıyor olabilir.

SADAKAT VE VEFA

Sadakat önemlidir. Bana falan da deseniz, filan da deseniz kıtmirden öte bir adım attıramazsınız bana. Ben kendimi biliyorum. Ama kıtmir de olsa, bizim bir köpeğimiz vardı. Koyunlarımıza bakardı. Onun vefasına karşı her gün onunla birkaç defa güreş tutardım. Aşını götürür içirirdim, yemeğini yedirirdim. İşte o kadar sadakat içinde olmak. Zati değeri yok. Ama hizmet adına o arkadaşların bir derinliğini ifade eder. Ben onların hiç birinden öyle çarpık bir söz duymadım. Hoca falandır, filandır. Ben Ramiz hocanın oğlu kel Şamil’in torunu. Kıvr zıvr kıtmir. Evet, amma sadakate gelince dövsem ayağının birini koparsam yüreği varsa gitmez burdan...

Vefa, sadakat ve vefa. O gerek. Cehenneme gidersek beraber. Sineleriniz öyle çarpıyordur zannediyorum. Paye değil, yüksek makamlar değil. Hani siz esas soruda ne diyordunuz. Yüksek makamlara dil beste olma. Hüsnü zannın verdiği makamlara bağlanma. Bazan bir insan öne çıkar böyle, büyük derler. O da gerçekten kendisini büyük zanneder. Oysaki el alem büyük

deyebilir. Onlara düşen şey odur, onlara düşen şey onu kabul etmektir. Bize düşen şey de onların bizi öyle kabul ettiği ölçüde tevazu, mahviyet ve hacalettir. Belki yer yer dua edip Allah'ım bu arkadaşlarımızı yalan çıkarma, bizi bizimle bunları utandırma. Bize düşen şey budur. Yoksa hafizanallah halkın teveccühüne göre millette hakkı temettüyü aramaya kalkmak tam kazanılacak yerde kaybetmek demektir. Bizi kabul ediyorlarsa, seviyorlarsa Allah Allah yanılmış bu insanlar ama Allah'ım benimle bunları mahcup etme diye dua etmek. Bunlar benim ruhumun boşluğunu içimdeki inhirafları sana karşı vefasızlığımı bilmiyorlar. Beni ciddi bir sadakat ve vefa insanı zannediyorlar. Bunları zan-ı tahminlerinde yalan çıkarma ve benimle utandırma bunları. Demesinler senin hayatında şu vardı, demesinler sen bir kere şöyle yapmıştın demesinler. Kuve-i maneviyeleri kırılmasın. Bu dava içinde de böyle kıvr zıvr oluyormuş demesinler ve ahirette utandırma. Evet demeli.

Bu çok önemli. Allah resulü buyuruyor ki, "benim yerde iki vezirim var, gökte iki vezirim. Yerde Ebu Bekir, Ömer gökte Cebrail ve İsrail" diyor. Yani gökteki iki meleğe denk. Ellerinden tutuyor, "burada böyle olduğumuz gibi ahirette böyle haşr olacağız" diyor. Kendisine meseleleri çözümede müracaat edenler diyor, " benden sonra gelince Ebu Bekir'e müracaat edin" diyor. Bu kadar yani. O kadar paye veriyor yani. Hz. Ömer bile onu rencide ettiğinde "sahabimi bana bırakmalı değil misiniz" diyor. Bu defa tek sahabi oluyor Ebu Bekir.

Bediüzzaman kendisini fecir-ül facir derken, kendini o fecir-ül facir bilmelisin. İmam-ı Rabbani, "nefsim itibarıyla ben kendimi eşek nazarıyla bile bakmadım diyor. Ama Allah benim sırtıma güzel şeyler giydirmiş onları inkar edemem" diyor. İşte bu iki şey çok önemli. Her gün palanın altındaki bir varlık gibi kendini birkaç kere yere vurmuyorsan neyin yere vurulması gerekli olduğunu bilmiyorsun demektir. Ne diyelim, Allah inayetini üzerimizden eksik etmesin.¹

VEFA İSTER

Vakıf kurmaktan dernek kurmaya kadar, her sahada İslâm'ı temsil için, o sahanın mükemmel temsilcilerini yetiştirmek mecbûriyetindeyiz. Eğer temsil tam ma'nâsıyla yerine getirilmezse, sahip çıkılan yüce hakikatler söner gider. Allah (cc) ile insan arasında ubûdiyet ve ulûhiyet mukavelesi vardır. Bu mukavelenin şartlarına riayet etmek, farzlar üstü farzdır. "Bana verdiğiniz sözü tutun ki, Ben de size verdiğim sözü tutayım" (Bakara, 2/40) ayeti bu mukaveleye işaret etmektedir.

Öyleyse, ahde vefa, üzerimizdeki en büyük mes'ûliyetlerden biridir. Bu mes'ûliyetin yerine getirilmesinde hayatımız bile söz konusu olmayabilir. Esâsen, bu mukavelenin önemli bir buudunu da ölümü göze alma teşkil etmektedir: İşte, konuyla alâkalı Kur'ân ayeti: "Allah, mü'minlerden mallarını ve canlarını cennet kendilerinin olmak üzere satın almıştır. Çünkü onlar, Allah yolunda savaşırlar, öldürürler, öldürülürler. Bu, Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'ân'da Allah üzerine hak bir vaaddir. Ahdini Allah'tan daha çok yerine getiren kim olabilir? O halde, O'nunla yaptığınız bu alış-verişten dolayı sevinin. Gerçekten bu, büyük bir kazançtır." Demek oluyor ki, biz muvakaileyi bozmadığımız takdirde Allah da bozmayacaktır. Zaten O, asla hulfü'l-vaadde bulunmaz; yani o, vaadinden asla dönmez.

İçtimâiyatçıların görüşüne göre, dünyanın kaderine hakim olan ve tarihte büyük umranlar kuranların hemen hepsi, çileli bir hayatın içinden çıkıp gelmiş milletlerdir. Evet, bu umranlar, hayatlarını çile çizgisinde sürdüren yiğitlerin omuzlarında yükseldiği gibi, yine çileli hayata devam edenlerin omuzlarında devam etmiş; devam etmiş ve ne zaman rahata ve rehâvete düşülmüş, o zaman da bu umranlar çöküşe geçmiştir. Meselâ, bir dönemin yiğitlerinden Hz.

---

¹ Kayma Noktaları

Huzeyfe (ra) ve Hz. Enes (ra), hayatlarının son döneminde çok gözyaşı dökmüşlerdir. Halbuki onlar, dünyaya bizim kadar dalmamışlardı. Bu bakımdan, çileli bir hayat yaşamayı daha baştan bilerek ihtiyar etmeli; rahatın, rehâvetin bir gün bizi öğütücü dişleri arasına alabileceği ihtimali karşısında hep teyakkuzda bulunmalıyız. Yoksa, bugün var olsak da, yarın tükenişimiz kaçınılmazdır.

İçte değişikliğe uğramanın bir diğer emâresi de, evrâd ü ezkârı ve günlük hizbimizi okumayı, çeşitli sâiklerle de olsa terk etmektir. Önceleri, Kur'ân'ın nûrunu, karşılaştığımız herkese anlatma şevk ve gayreti içindeydik. Şimdi sanki bu hizmet, o günkü halavetini kaybetmiş gibi. Evrad ve ezkâra gelince, hizmet ediyoruz, koşturuyoruz diye o da rafa kondu. Oysaki Tabiîn ve Tebe-i Tâbiîn'e baktığımız zaman, her türlü vazife ve sorumluluklarının yanında evrâd ü ezkârlarını hiç terketmediklerini görüyoruz. Bediüzzaman Hazretleri, her sahayla iştilal etmiş, fûnûn-u müsbete adına çok şeyler öğrenmiş, fakat, şimdikilerin anlayışına göre, ledünnî sahada yaya kalması beklenirken, aksine o, bu sahada da derinleştikçe derinleşmiş ve kalbî hayatını, gecelerdeki ruhanî seyahatını hiç mi hiç terketmemiştir. Demek ki, dimağ mütefelsif, yani aklî ilimlerle meşgul olsa da, kalp daima melek gibi olmalıdır. Bediüzzaman, birbirinden uzak bu iki sahayı cem' edebilmesi yönüyle de çok büyüktür.

Evet, pozitif ilim tahsili yapanlar, içten bozulmaya karşı çok dikkatli olmalıdırlar. Evrâd ü ezkâra devam etmeli, Rabb'le münasebeti kavî tutmalı; birer temkin insanı olarak, "Allah her yerde hâzır ve nâzır O'nun huzûrunda bulunmak dikkat ister" diyerek, her zaman toparlanmalıdırlar. Zihinler ilim ve hikmetle, dopdolu olduğu gibi, gönüller de itmi'nanla dolup taşmalıdır.

Eskiden, sabah akşam, "Sübhâneke yâ Allah, teâleyte yâ Rahmân, ecirnâ min en-nâr, bi-afvike yâ Rahmân" diyerek, tesbihatını terketmeyenler, makam ve mansıb sahibi olduktan sonra, bunu terk ediyorlarsa, bunlar içten çürümeğe başlamışlar demektir. Sabah derslerini terkedenler de öyle... Gecesini ihyâ etmeyen, teheccüd namazını kılmayan, sabah kahvaltısını yapmamalıdır. Tarih boyunca Kur'ân cemaatleri hep aynı yoldan gelip geçmiş, hep aynı çürümeğe maruz kalmışlardır. Zaten arada bir gelen mücedditlerin hikmet-i vücudu da bu küflü dimağların küfünü izale etmek değil mi?

Hâsılı, müslüman şu anda yokuşun eteğindedir ve eğer şimdiden çürümeler başlamışsa, ilerde çok dökülenler olacak demektir. Bu sebeple, her bir çürüme emâresi, bizi dâğidâr etmeli, çürümeğe mani olmak için de, her mü'min, ayıplarını yüzüne söyleyecek kardeşler edinmelidir ki, kardeşi çürüme belirtilerinin farkına vardığında hiç çekinmeden hemen onu tenkid etsin ve yolunu düzeltmesine vesile olsun.

VEFA

Vefa öyle bir şeydir ki, bin kusur bile olsa örter.

VA'D

Bin kere va'dedeceğine bir kere va'dini yerine getir!

Verilen sözde durma, insan olmanın gereğidir.

Yüzüp-gezen zeminde birşey bitmez.

Va'dini yerine getirme hassasiyeti îmandan, va'dinden dönme de nifaktan kaynaklanmaktadır.

İnsanların bir kısmı bütün bir hayat boyu vicdanlarında akdettikleri muâhedenin gereğini yerine getirmeye çalışır; bir kısmı da böyle bir muâhededен habersiz yaşar. İşte bu noktada mü'min-münafıktan ayrılır.²

VEFA VE YÜKSELİŞ

Hakk'a vefa, yükselmenin tek yolu.. yolda takılıp kalmak da vefasızlığın en sonu...³

AHDE VEFA

Ahde vefa da en azından diğerleri kadar bizi şeytanın iğvasından koruyacak hususlardandır. Evet, siz vefa gösterip Allah'ın dinine omuz verirsiniz, Allah da sizi, şeytanla baş başa bırakıp, çürümeye terk etmez. Zaten O da "Ahdinize vefalı davranın, ben de ahdimi yerine getireyim"(Bakara, 2/40) demiyor mu?

Evet, siz bu düşünce ve inanç içinde bulunup, onu hayata taşıdığınız müddetçe, şeytanın tasallutu karşısında Allah, bir âyetini hatırlatacak, bir bürhanını gösterecek, gözünüzden perdeyi kaldıracak ve mutlaka sizi koruyacaktır. Sahabede, asfiyada, evliyâda bunun yüzlerce misali vardır ve bu misaller göstermektedir ki, onların başları döndüğü, bakışları bulandığı anlarda, Rablerinin bürhanı karşılına çıkmış ve onları hemen istikamete yönlendirmiştir. Kim bilir, belki de sizler, bizler ve hepimiz iradelerimizi kötüye kullanmada ısrar etmediğimiz sürece hep Rabbimizin bu türlü nimetlerine mazhar olarak düşmekten, sürçmekten kurtulmuşuzdur.

"Siz Allah'ın dinine yardım ederseniz Allah da size yardım eder"(Muhammed, 47/7) âyetinin mucibince, O'na vefa ve sadakat içinde olanlar, O'ndan vefa ve inayet görmüş.. sınırlı iradelerini O'nun yolunda kullananlar, O'nun sınırsız nimetleriyle serfiraz olmuşlardır. O halde bu kutlu davanın kutlu neferleri olarak bizler, neticede bizi cennete, Cemalullah'a götürecektir. Bu yolda, ahde vefadan, bir ân bile dûr olmadan sürekli çalışmalıyız. Allah'ın her yerde ve her zaman hâzır ve nâzır olduğu hakikatına inanarak o Rakîb ve Müheymin'in müşahedesi altında olduğumuzu bir an olsun hatırdan çıkarmamalı, davranışlarımıza ona göre çeki-düzen vermeli ve iç âlemimizi her zaman zabt u rabt altına almalıyız.

Soru: Efendim, belki bir insan esfel'i safilindedir; fakat başkaları onu alay-ı illiyyînde görüyorlar. Bu hususta, Cenab'ı Hakkim muamelesi insanların hüsnü zanlarına göre midir?

Cenab-ı Hak, insanların hüsn-ü zanlarını bir dua kabul edebilir. Nitekim, Peygamber Efendimiz, cenazesinde kırk (hatta bir rivayette üç) salih adam bulunan bir insanın cennete gideceğim müjdelemiş, o insanların iyi şahadette bulunmalarının şefaathane olacağını beyan buyurmuşlardır. Bununla beraber, Allah'ın rahmetine sığınma, "sadece Senin kapın var" deme çok önemlidir.

Hani bir menkıbede anlatılır: Bir zat pekçok talebe yetiştiriyor. Talebeler, bir zaman sonra ufakları açılınca bakıyorlar ki; efendi hazretleri şekavet kutbunda duruyor. Yavaş yavaş ayrılıyorlar onun yarımından, birer birer gidiyorlar. Tek bir mürid kalıyor vefa ile dopdolu. "Dine muhalif bir yanı var mı üstadın?" diye düşünüyor; kılı kırk yararcasına dini yaşayan, mişkât-ı nübüvvet altında hareketlerim götüren bu zatta dine ters hiçbir şey görmüyor. Herkes gitse de o kalıyor hocasının yanında. Birgün Hak Dost diyor ki, "Arkadaşların neden gitti, sen neden kaldın?" Sorusunda ısrar edince vefalı talebe cevaplıyor. "Efendim, onlar, hakkınızdaki müşahedeleri ve berzahî mahiyetiniz itibarıyla sizi şakî gördüklerinden yanınızdan ayrılmayı uygun buldular. Bana gelince, gözüm sizde hakikate açıldı. Size vefasızlık edemezdim." diyor.

² Ölçü 4

³ Fasıldan Fasıla 2, s:332

Şeyh efendi, "Evladım, ben o yazıyı kırk senedir öyle görüyorum, ama bana başka kapı gösterebilir misin ki ona gideyim..." diyor. Bu sözünden sonra o şaki yazışı silinip "said"e inkılap ediyor.

Onun için meselenin imtihan yönünü de ihmal etmemek lazım. Siz başınızı eşiğe kor beklersiniz de kırk sene hiç kabul edilmeyebilirsiniz. Bir fert namaz kılsa, oruç tutsa, binlerce ibadet ü taat yerine getirirse de ancak Allah'ın rahmetiyle cennete gidebilir. O murad buyurursa, bütün insanlığı cehenneme koyar ve buna kimse bir şey diyemez; mülk O'nundur; istediği gibi tasarruf eder. O zat, bu mülahazalarla başım hiç bu eşikten kaldırmıyor, hep vefayla davranıyor. Allah bu şahsın zatında örnek alınacak bir yüksek karakteri ortaya koyuyor. Kırk sene Rabbisine el açmış, o kapıdan başka kapı bilmemiş, neticede bir vefa kahramanı olmuş, işte, bu vefa önemlidir. Bazen bir söz, bir tavır, bir davranış Hak kalında çok hora geçer.

Bilemeyiz, Erzurumluların ifadesiyle bahane tanrısı'nın, kimi ne ile affedeceğim bilemeyiz. Bize düşen şey kemal-i sadakatle O'na bağlı yaşamaktır. O'nsuz yapamayacağımızı hem vicdanımızda duymak, hem de bunu her fırsatta ifade etmektir. Geçenlerde On ikinci Nota münasebetiyle söylemişim; Üstad da aynı şeyi ifade ediyor: "Senden başka kapı yok ki ona gidilsin." diyor.

Bu genel bir mülahazadır. İbrahim Ethem'de aynı nağmeyi seslendiriyor: "Hecertü'l-halka turran fi hevake/ Ve eytemtül'- iyale li key erake/ Velew katta'tenî fi'l-hubbi irben/ Lema hanne'- füadü ila sivake.// Tecavez an daîfin kad etake/ Ve cae raciyeñ yercü nidake/ Ve in yekü ya müheyminu kad asake/ Fe lem yescüd lima'budin sivake. // İlahî abdûke'- asi etake/ Mukırran bi'z-zünubi ve kad deake/ Fein tağfir fe ente ehlün lizake/ Fein tadrud femer yerham sivake. - Allahım, Senin uğruna her şeyi terkettim, Cemalim görmek için çoluk-çocuğu yetim bıraktım. Aşkınla beni parça parça etsen de, şu kalbim Senden başkasına meyi etmeyecektir. Eşiğine gelmiş bu dilenciye hoşgör. Hoşgör ki, o Senin davetinden ümitlenip Sana koşmuştur. Ey her şeyi bilen, her şeyden haberi olan Müheymin, kulun günahlara batmıştır, batmıştır ama Senden başkasına da secde etmemiştir, işte, asi kulun kapına geldi, günahlarım itiraf edip yalnız Sana iltica ediyor. Onu affedecek yalnızca Sensin; affetmez de kapından kovarsan. Senden başka kim var ki ona merhamet etsin." Evet, "Her ne kadar hayatım sana isyanla geçmişse de Senden başka mabuda secde etmedim" diyor, işte bu duygu, nezd-i uluhiyette hora geçen bir duygudur. Bu duyguda bir mahviyet vardır; ma'siyeti kabul vardır. Şahsı adına yaptığı en küçük inhirafları çok büyük ve mahvedici olarak görme vardır. Fakat aynı zamanda Allah'ın rahmetinin enginliğine sığınma da vardır.

Gerçek Da'vâ Adamı

Gerçek bir da'vâ adamına terettüb eden vazifelerin en önemlisi, da'vâsına karşı göstermesi gereken vefâdır. Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer gibi tefekkür dünyamızı aşan insanları tahlil etmek bize düşmez ama, kendini alıp kesseniz, kanının her damlası 'vefâ, vefâ' diyecek olan Hz. Sıddîk (ra)'ın vefâsına bakın ki, hicret esnâsında 7-8 yaşındaki kızı Hz. Âişe yanında yoktu. Aynı şekilde, Hz. Ömer (ra) hicret ederken, küçük oğlu Abdullah yanında değildi..

Efendimiz (sav), Hz. Selman (ra) için, "Din Süreyyâ yıldızında da olsa, bunun kavminden bazıları onu oradan çekip indirirler" buyurmuşlardır. İşte, dînî hakikatler Süreyyâ takım yıldızlarında asılı bile olsa, da'vâ adamının onları oradan çekip alacak vefayı göstermesi gerekir.

Ayrıca, bir da'vâ adamının, üzerine düşen vazifeyi yerine getirmesi da'vâsına olan inancı nisbetindedir. Günümüzde, Cumhurbaşkanlığı Kupası, Başbakanlık Kupası gibi isimler altında kupa maçları yapılıyor. İslâm da'vâsının müntesipleri öyle bir kupa için yarışıyorlar ki, bu yarışın

sonunda verilecek olan kupanın bir kulpunu onlar, diğerkulpunu ise Allah (cc) tutacaktır. Doğrusu böyle bir kupaya canlar fedâ edilse değer!..

(fasıldan fasıla 1)

Vefanın Kazandırdığı

Vefa, fertlerin birbiriyle kaynaşıp bütünleşmesini temin eder. Vefa sayesinde cüzler küll olur; ayrı ayrı parçalar bir araya gelerek vahdete ulaşır. Vefa duygusu varıp sonsuzluğa erince, ötelere gelen tayflar, kitlelerin yolunu aydınlatır ve toplumun önünü kesen bütün tıkanıklıkları açar. Elverir ki o toplum, vefa duygusuyla olgunlaşmış ve onun kenetleyici kollarına kendini teslim etmiş olsun.!

(fasıldan fasıla 2)

Ah Vefa!..

Bıktık şu hergün birkaç defa yeminini bozup ahdinden dönenlerden. Her sözü mübalâğa, her davranışı sun'î muâmelelerden ve vefa duygusundan mahrum uğursuz gönüllerden!.. Ve neredesiniz! Ey bir vefa düşüncesiyle sözleştiği yerde günlerce kıpırdamadan bekleyen vefalı dostlar!.. Neredesiniz ruhuyla bütünleşmiş vefa timsâli eroğlu erler!.. Neredesiniz bir vefa uğruna harab olup, turâb olup gidenler ve çok bereketli bir devrin ak alınlı insanları!.. Kalkın; girin ruhlarımıza! Kamçıl原因 hayâllerimizi ve boşaltın vefa adına ruhlarınızda ne taşıyorsanız, hepsini sinelerimize! Mertliği, yiğitliği, vefayı bütün bütün unutmuş sinelerimize.. boşaltın da bizleri bu yeniden diriliş yolunda Hızır çeşmesine ulaştırın!

(fasıldan fasıla2)

Terketme Yok

“Kaptan gemiyi, komutan meydanı en son terketmelidir” denilir. Bunlar yerine göre kendisinden istifade edilmesi gereken tecrübe alaşımli sözlerdir. Ama biz yeni bir vecize geliştirmek zorundayız. Bu vecizede yukarıdaki sözün sonunu, son kelimedenden önce bitirmeliyiz. Yani “terketme” kelimesini telaffuz dahi etmemeliyiz. Bizde kaptan veya komutan ne pahasına olursa olsun gemiyi terketmez. Kimse kalmamışsa atını mahmuzlar ve deniz gibi düşmanların üzerine sürer. İslâm tarihinde bunun nice misalleri vardır... Evet, bizde terketme yoktur.

(fasıldan fasıla 3)

Vefa ve Yükseliş

Hakk'a vefa, yükselmenin tek yolu.. yolda takılıp kalmak da vefasızlığın en sonu... Evet, kalb balansının çok iyi ayarlanması lazım. Hizmet etmekten zevk almak esas ve hedef değildir, olmamalıdır da. Günümüzün hak erleri ve sahabe velayetini temsil eden bu yiğitler, her hâl ü kârda vefa ve sadakat içinde vazife bildikleri Allah'ı, Peygamber'i anlatmaya, anlattıklarını yaşamaya devam etmeli ve mutlaka kalb balanslarını iyi ayarlamalıdır.

Tekrar arzedeyim ki bu iş, elli defa imtihan vermiş, elli defa Allah'a karşı vefa ve sadakatini ispat etmiş insanların işidir. Bu baştan böyle kabul edilmeli ve sonradan “ne oluyor?” denmemeli. Zira bu ifade, Allah'ın takdirini tenkide açık, kazaya razı olmayan insanların ve daha doğrusu kâfirce düşüncenin ifadesidir. Son asrın müceddidi, gelecek olan tazyik hususundaki endişesini ifade ederken “dilerim Cenâb-ı Hakk bize pahalıya satmasın” der. Ne var ki, böyle bir şeye malik olmak için mal da verilir, can da verilir. Bu iş her kişinin işi değil, er

kişinin işidir. Bu iş, hiç başı, dişi ağrımayan hazırcıların omuzlayacağı kadar hafif bir iş de değildir. Kim bilir belki gelecekte, yığın yığın sıkıntılar üstümüze, tıpkı karabasan gibi çökecek ve defaatle sarsılacağız. Belki ilk etapta onun şokunu yaşayacak ve belli bir süre mânâsını anlayamama şaşkınlığı içinde kalacağız. Ancak daha sonra Cenâb-ı Hakk'ın icraatını esma veya sıfat dairesinden hayranlıkla temâşâ ediyor gibi seyredecek ve zevkten zevke ererek, kendimizden geçeceğiz.

(fasıldan fasıla 2)

Ahde vefa

Ahde vefa da en azından diğerleri kadar bizi şeytanın iğvasından koruyacak hususlardandır. Evet, siz vefa gösterip Allah'ın dinine omuz verirseniz, Allah da sizi, şeytanla baş başa bırakıp, çürümeye terk etmez. Zaten O da "Ahdinize vefalı davranın, ben de ahdimi yerine getireyim"(Bakara, 2/40) demiyor mu?

Evet, siz bu düşünce ve inanç içinde bulunup, onu hayata taşıdığınız müddetçe, şeytanın tasallutu karşısında Allah, bir âyetini hatırlatacak, bir bürhanını gösterecek, gözünüzden perdeyi kaldıracak ve mutlaka sizi koruyacaktır. Sahabede, asfiyada, evliyâda bunun yüzlerce misali vardır ve bu misaller göstermektedir ki, onların başları döndüğü, bakışları bulandığı anlarda, Rablerinin bürhanı karşılına çıkmış ve onları hemen istikamete yönlendirmiştir. Kim bilir, belki de sizler, bizler ve hepimiz iradelerimizi kötüye kullanmada ısrar etmediğimiz sürece hep Rabbimizin bu türlü nimetlerine mazhar olarak düşmekten, sürçmekten kurtulmuşuzdur. "Siz Allah'ın dinine yardım ederseniz Allah da size yardım eder"(Muhammed, 47/7) âyetinin mucibince, O'na vefa ve sadakat içinde olanlar, O'ndan vefa ve inayet görmüş.. sınırlı iradelerini O'nun yolunda kullananlar, O'nun sınırsız nimetleriyle serfiraz olmuşlardır. O halde bu kutlu davanın kutlu neferleri olarak bizler, neticede bizi cennete, Cemalullah'a götürecek bu yolda, ahde vefadan, bir ân bile dûr olmadan sürekli çalışmalıyız. Allah'ın her yerde ve her zaman hâzır ve nâzır olduğu hakikatına inanarak o Rakîb ve Müheymin'in müşahedesini altında olduğumuzu bir an olsun hatırdan çıkarmamalı, davranışlarımıza ona göre çeki-düzen vermeli ve iç âlemimizi her zaman zabt u rabt altına almalıyız.

Hâsılı; biz kendimizi değiştirmedikçe Rabbimiz bizi değiştirmeyecektir. Ama kendi kendimizi değiştirmemizin temini hususunda nef-i emmaremize karşı bize yardımcı olacak ve bizi kendi halimize terk etmeyecek vefakâr dostlara da çok ihtiyacımız var.

Evet, O (SAV) , bir vefa insanıydı. Kendi açtığı çığırda hırz-ı can edenlere karşı, son nefesine kadar hep vefa solukladı. O, onlarla öylesine bütünleşmişti ki, Rabbine kavuşacağını düşündüğünde bile, -ki bu onun muradıydı- onlardan ayrılacağı hususu O'nu (sav) hıçkırıkla hıçkırıkla ağlatmış ve "yakında beni sizden soracaklar" demekle iktifa etmişti. Zaten biz de vefa adına ne biliyorsak O'ndan öğrenmedik mi? O (sav), sadece insanlara karşı değil, taşta toprağa karşı bile vefayla dopdoluydu. Mekke'yi arzular, Uhud'a uğrar ve sık sık ilk konağı olan Kuba'yı ziyaret ederdi. Çünkü orası Mekke'den ayrıldıktan sonra sinesini açıp, "bende kalabilirsin" diyen yeri. Allah Rasûlü (sav) ise, sen beni misafir ettin, ağırladın dercesine her cumartesi mutlaka Kuba'ya uğramaya çalışırdı. O, Uhud'u da ziyaret ederdi. Hani, "biz onu severiz, o da bizi sever" dediği yeri. Yani Efendimiz (sav)'in sevgisinden nasibini alan o mübarek yeri. Keza O, Medine'nin mezarlığı Baki'e giderdi. Hayır -estağfirullah- mezarlık değil. Ashab-ı kiramın âhiret hesabına ârâm eyledikleri yere... Ve vefa insanından daha yüzlerce misal...

(prizma3)

(fasıldan fasıla 2)

AHLÂK

Âlim olmak başka, insan olmak başkadır. Âlim, ilmiyle insanlığın emrine girip, ahlâk ve faziletiyle ilmini temsil ettiği ölçüde, hafıza hamallığından kurtulur ve yüksek bir insan olma payesine ulaşır. Aksine o, ömrünü beyhude heder etmiş bir zavallıdan farksızdır. Zaten demir mahiyetindeki cehaleti, altın gibi faydalı ve kıymetli kılan da ancak, ahlâk ve fazilettir.

Aldatılsan dahi sakın kimseyi aldatma..! Ayrıca en yüksek bir fazilet olduğu halde, çok defa insanların kaybetmesine sebebiyet veren sadakat ve istikametten asla ayrılma!

Her yüce da'va ve hakikat, müntesiblerinin kararlılığı, sadakatı ve onu muhafaza hususunda gösterecekleri gayretle devamlılık kazanır ve âlemşümûl bir hüviyete ulaşır. O da'va ve hakikat, düşmanlarının sık sık saldırı ve tecavüzlerine karşılık idrâkli, müntesib, vefalı dostlardan mahrûm ise, er geç hâfızalardan silinip gitmeye mahkûm olur.

Bir insanın dostlarına karşı sadakatı, onların acılarını vicdanında duyup, lezzetlerini, kendi lezzetleri gibi bildiği ölçüdedir. Dostlarının ağlamasıyla ağlayamayan, onların gülmesiyle gülemeyen vefâli dost sayılmaz.

Gerçek dostluk ve kardeşlik, dost ve kardeşlerin dünyevî durumlarının, parlak olmadığı günlerde dahi, onlarla münasebetini devam ettirdiği nisbette belli olur. Kötü günlerde ve tehlike anında, dostlarının yanında bulunmayan birinin, dostlukla alâkası yoktur.

NÜKTELER

AHDE VEFA

Emirel müminin Hz. Ömer'in hilafeti zamanında, Ömer (r.a.) bazı aşıpla beraber bir mecliste otururlarken, karşıdan üç kişinin geldiği görüldü. Bu üç kişiden ikisi bir delikanlıyı birer ellerinden tutup aralarına almışlar, halifenin huzuruna çıkarmak üzere geliyorlardı. Bütün sahabelerin dikkatli bakışları arasında üç kişi Hz.Ömer'in huzuruna gelip durdular.

Halife Ömer (r.a.) :

- Söyleyin derdiniz nedir? Bu delikanlının ne suçu var da , böyle sıkıca tutup buraya getirdiniz? Diye sordu.

Delikanlının ellerinden tutan iki gençten biri konuşmaya başladı:

- Ya Emirel Müminin. Bu genç bizim babamızı öldürdü. Biz de adl-i ilahinin tatbiki için huzurunuza geldik. Babamızın bir suçu olmadığı kanaatındayız. Çünkü babamız etrafta sevilib hatırı sayılan bir insandı. Buna ne lazım geliyorsa tatbikini sizden istiyoruz, dediler.

Hazreti peygamberimizin (a.s.m.) adalet sıfatına varis olan Hz. Ömer o gence:

- Doğru mu söylüyorlar. Eğer doğru söylüyorlarsa söyleyeceklerin nedir? Buyurdu.

Genç, kendisini getirenlerin söylediklerinin doğru olduğunu ancak hadiseyi anlatmak istediğini söyleyip müsaade aldıktan sonra konuşmaya başladı:

Ya emirel Müminin! Ben bir köylüyüm. Buraya (Medine'ye) efendimizin kabr-i şerifini ziyarete geldim. Çünkü efendimiz: "benim kabrimi ziyaret eden beni ziyaret etmiş gibidir" buyurmaktadır. Medine civarına geldiğimde hurmalık yakınında abdest bozmam icab etti. Atımdan inip abdest tazelemek için meşgul olurken atımın bir ağacın dalından koparmakta olduğunu gördüm. Abdesti bırakıp hemen ata koştum. Lakin o anda karşıdan yaşlı bir adam bana karşı bağırarak geliyordu. Biraz yaklaştıktan sonra elindeki taşla atıma vurdu ve at düşüp

öldü. Atımı çok severdim... dayanamadım, ben de onun ata vurduğu taşı alıp kendisine fırlattım. Bir de baktım ki eceli gelmiş olacak adam da öldü. Ben o anda kaçmak isteseydim kaçardım. Fakat ben Allah ve ahiret gününe inanmış bir kimseyim. Cezam ne ise onu dünyada çekmeye razıyım. Hükm-ü ilahi ne ise tatbik edilir diyerek gayet soğuk kanlılıkla başında geçenleri anlattı.

Hz. Ömer (r.a.) gencin anlattığına göre kısas lazım geldiği ve idam edileceğini bildirdi. Genç bu hüküm karşısında gene hiç itiraz etmek şöyle dursun, bir mazeret bile beyan etmeden:

Evet! Şeriatın emri ne ise ben ona razıyım. Sizin adaletinize de hiçbir itirazım olmaz. Yalnız sizden bir ricam olacak, o da: Benim bakmakla yükümlü olduğum bir yetim var. Onun bana teslim edilen altınlarını ben bahçemde bir yere gömmüştüm. Şimdi onun yerini benden başka kimse bilmemekte, bana üç gün müsaade edin de o yetimin malını kendisine teslim edip geleyim. Belki huzr-u ilahide ma'zur olabilirim, elimde olmadığı için teslim edemedim derim ama, o yetimin dünyada bundan mahrum olmaması için kendisine teslim etmem daha iyi olur, der.

Hazreti Ömer:

Sen şu anda mahkumsun, müsaade etmemiz mümkün değildir, belki kaçarsın, dedi.

Genç kaçmayacağına dair söz verip kaçmak istese daha evvel kaçmaya teşebbüs edebileceğini söyledi ise de Halife:

Sizi salıvermemiz imkansızdır. Ancak bir kefil olursa o zaman bırakabiliriz buyurdu.

Bunun üzerine genç orada bulunan eshap üzerinde bir bir göz gezdirdikten sonra : Ebu Zerri Giffari hazretlerini göstererek:

Bu zat bana kefil olur, dedi.

Bu sefer Hz. Ömer:

Ya Eba Zer kefilliği kabul ediyor musun? Diye sordu.

Ebu Zer (r.a.): evet kefil oluyorum. Bu çocuğun üç güne kadar dönüp teslim olacağına inanıyorum, dedi.

Genci serbest bıraktılar. Üç gün içinde gidip geri gelmek üzere müsaade isteyerek ayrıldı. Üçüncü gün olunca ölen adamın çocukları Ebu Zer Hazretlerine: "Ya Eba Zer kefil olduğun adam gelmedi. Kim olduğunu bilmediğin bir kimseye nasıl kefil oluyorsun. Adam bir kere ölümden kurtuldu, bir daha geri gelir mi?" diyerek Ebu Zer Hazretlerini sıkıştırıyorlardı.

Ebu Zer Hazretleri:

Daha üç gün dolmadı. Eğer üç gün dolar gençte geri gelmezse , şeriatın emri ne ise bana tatbik ediniz. Buyuruyor ve kefaletine sadık olduğunu söylüyordu. Ashabı Kiramı bir üzüntü kaplamıştı. Çünkü genç gelmeyecek olursa Ebu Zer Hazretleri onun yerine idam edilecekti.

Hz. Ömer:

Ya Eba Zer! Eğer vermiş olduğu zamandan sonra gelecek olsa bile zamanı gelince emri ilahiyi tatbik eder, hükmü senin üzerinde infaz ederim, buyurdu.

Bu arada bazı eshap, babası ölen gençlere diyet teklifinde bulunuyorlar, yeter ki Ebu Zer hazretleri idam edilmesin diyorlardı. Fakat onlar bunu kabul etmiyorlar, babamızın katilinin kanı akmadıkça, buradan ayrılmayız diyorlardı. Bu heyecan kasırgası içinde Medine şehri

çalkalanırken bütün müminler neticeyi beklemekte idiler ki, tam bu esnada karşıdan bir adamın olanca kuvvetiyle koşarak yaklaşmakta olduğu görüldü. Bu gelen işte o adamdı. Koşarak Huzr-u Halifeye vardı:

Biraz geç kalmakla sizi belki endişelendirmiş olabilirim ama özür dilerim. Görüyorsunuz ki, havalar sıcak, yolumuz uzak, bir binek atım da yok. Ancak gelebildim. Beni mazur görün dedi.

Orada bulunanlar, hakikatten kendisinden ümit kesildiği bir sırada bir adamın koşa koşa ölüme gelmesini taaccüple karşılamışlardı. Hepsi mümin dediğin işte böyle olmalı gibi sözler söylüyorlardı.

Halkın hayret ettiğini gören delikanlı:

Mert olan sözünde durur, mümin olan ahbine vefakar olur. Ölümden kaçmakla kurtulmak mümkün mü? Be dünyada ahde vefa kalmadı sözünü söyletir miyim. Deyip hakkında alınan kararın infaz edilmesini beklediğini söyledi.

Ebu Zer (r.a.) tanımadığı bir adama nasıl olupta kefil olmayı kabul ettiği ve bu genci tanıyıp tanımadığı sorulduğunda, o da şöyle buyurdu:

Hayır, tanıımıyordum. Fakat bu hadise İslamın halifesi ve bir çok sahabe huzurunda oldu. Ben orada bu teklifi kabul etmeyim de : Alemde fazilet diye bir şey kalmamış dedirtir miyim. Buyurdu. Bunun üzerine kalblerine merhamet gelen gençler de davalarından vazgeçtiler ve kısas istemediklerini bildirdiler. Onlara kısas yerine diyet teklif edildi. Diyet beytül maldan verilecekti. Biz de devamızdan vazgeçtik. Diyette almayacağız. Dünyada insanlık ve cömertlik kalmadı mı dedirtelim mi? Dediler ve sırf Allah rızası için davalarından vazgeçtiklerini bildirip diyet bile almayacaklarını söyleyerek helallaştılar ve ağlaştılar.

VEFA İNSANI

***Bedir savaşında Hz. Ebu Bekir müslümanların safında, oğlu Abdurrahman kâfir safında idi. Abdurrahman müslüman olunca Ebu Bekir'e;

-“Baba Bedir günü karşıma çıktığında ben seni öldürmemiş başkasına bırakmıştım“ deyince

-Hz. Ebu Bekir “Vallahi ben seni kimseye bırakmaz öldürürdüm“ cevabını vermişti.

**Evlad da olsa hak davası için feda edilir. İşte Hz. Ebu Bekir'in şûur...

AHDİ BOZMANIN CEZASI

Cafer-i Huldi Hazretleri, Hayrun-Nessaç Hazretlerine:

- Senin mesleğin dokumacılık mıdır? Diye sordu.

Hayrun- Nessaç Hazretleri O'na :

- Hayır! Diye cevap verdi.

Hazreti Cafer:

- Öyle ise sana niçin bez dokuyucu diyorlar, diye sorunca, Hayrun- Nessaç(bez dokuyucu) hazretleri sebebini şöyle anlattı.

Ben bir zamanlar bir daha taze hurma yemeyeceğim diye Allah'a ahdetmiştim. Bir gün nefsim çok fazla taze hurma arzuladı. Gittim çarşıdan bir miktar taze hurma aldım. Bir kenara çekilip yiyecektim. Bir tanesini yeyince karşımda bana bakan bir adam gördüm.

“Seni kaçkın seni” diyerek beni yakaladı.

Meğer adam Hayr adlı bir kölesi varmış ... beni ona benzetmiş. İnsanlar başıma üşüştüler: Vallahi bu senin kölen Hayr’dır, dediler.

Şaşırdım kaldım. Nasıl bir belaya uğradığımı ve günahımı anladım. Ama iş işten geçmişti. O beni diğer bez dokuyan kölelerin yanına götürdü.

Ey efendisinden kaçan köle daha evvel ne yapıyorsan şimdi de onu yapacaksın. Kaçıp da kurtulacağını mı zannettin. Geç bakalım işin başına, dedi.

Ben çaresiz kalmıştım. Geçtim bez tezgahının başına başladım dokumaya... sanki kırk yıllık dokumacı gibi dokumaya başladım. Dört ay kadar orada bez dokudum. Bir gün sabah namaz vakti idi. Abdest alıp mescide girdim iki rekat namaz kıldıktan sonra:

Ya Rabbi! Bir daha **ahdimden** dönmeyeceğim. Sen beni bu işten kurtar! Diye dua ettim.

Sabahleyin Hayr adlı kölenin benzerliği benden gitti. Eski halime çevirdi Allah(c.c.) beni... asıl suretime döndüğümü gören adam, beni serbest bıraktı, memleketime geri geldim. Böylece de o beladan kurtulmuş oldum. İşte bez dokuyucu manasına , nesaç , ismi bana bu hadiseden bana kaldı. Bu isim bana Hak Teala’nın verdiği bir cezadan dolaydır.

İNSANIN ARKADAŞLARI

İnsanın üç önemli arkadaşı vardır. Bunlardan birisi vefalı, ikisi vefasızdır. Bu üç arkadaştan biri; mal mülk, diğeri; yakınları ve dostları, üçüncüsü ise; yaptığı hayırlı işlerdir.

İnsan Ölünce malı onu terk eder. Uzun bir seferin yolcusu olan insan, ne yazık gideceği yer için hazırlaması gereken erzakını yolda bırakmış olur. Ardından gönderecek ancak hayırlı nesiller ve hasenatıdır.

Dostları mezarın başına kadar gelir. O ağır hediye sahibine gönderdikten sonra hicranla el sallar ve bırakır giderler. Bu ayrılığı çoktan kabullenmişlerdir veya kabul etmek zorundadırlar.

Vefalı dostu insanı yalnız bırakmaz, insandan ayrılmayan, onun ebedî azık olarak hazırladığı ibadetleri, hak yolunda çektiği çileler, katlandığı sıkıntılar, üzerine bulaşan tozlardır. Mezarı aşan, sıratla onunla yürüyen, ebedî saadet olarak karşısına çıkan buradan götürdüğü o şeyler ve ikram-ı ilahîdir.⁴

BİR VEFA

Şems-i Tebrizî, Allah dostları ile sohbet ediyor, esrarlı şeyler söylüyordu. Buyurdu ki:

- Eğer bir adam, ömründe bir defa bize Hak yolunda vefa gösterse, sonra ondan bin cefa gelse, biz onun o bir defalık vefasına bakar, cefasına hiç bakmayız. Çünkü asıl olan Hak için yapılan vefadır. O vefanın hakkını bilen, cefaya bakmaz.

Allah vefalılarının en vefalısidir. Onun yolundaki bir vefa, Onun hatırına olduğu için, binlerce vefasızlığa galiptir. Onun hatırı her şeyin ötesindedir de ondan...

Şems, bir vefayı o kadar cefaya tercih ederse, Allah (c.c), Onun yolunda, Onun hatırına gösterilen vefaya kim bilir nasıl mukabele edecek, onunla ne hataları temizleyecektir. Yeter ki

---

⁴ Mesel Ufku, s:76

insan bir defacık olsun o vefayı bütün samimiyetiyle yakalayabilsin. "Bir an-ı seyyale vücud-ı enver, binlerce saat vücud-ı ebter'e müreccahtır." Nura boyanmış bir an, birlerce saatlik karanlığa tercih edilir. Meyveleri, neticeleri çok faklıdır.⁵

PARTAL KUNDURALARIN BEDELİ

Şu felekte kimde var ise vefa Eksik olmaz ana ahab-ı safa (**Zarifi**)

Rumeli'nin Dalmaçya bölgesinde, Ermeni bir beyin yanında yamaklık eden 10-12 yaşlarında Joseph Maskoviç isminde bir çocuk, zemherinin en fırtınalı günlerinde, buzlar üzerinde yalın ayak, düşe kalka eve su taşımakta iken komşulardan fakir ve dul bir kadıncağız çocuğun bu haline üzümlüp kocasından yadigar bir çift partal kundurayı zavallının buz kesmiş ayaklarına giydirmişti.

Aradan çok uzun yıllar geçti. Bu arada Osmanlılar adım adım Balkanlarda ilerleyip o yerleri fethetmiş; kadın da İslamiyet ile tanışarak hidayete ermişti.

Günlerden bir gün, iyiden iyiye yaşlanmış olan kadıncağızın kapısı çalınıp önüne bir torba bırakıldı. Torbayı açan ihtiyar eller, vaktiyle kocasının olan o bir çift partal kunduraya dokununca hâtıraları canlandı, gözleri nemlendi ve kıpırdamaz oldu.

Kadıncağız, neden sonra baktı ki bu eski ayakkabıların her ikisinin de içleri altın dolu. Eski hasırının üzerine dökülen altınları toplayayım derken gözleri küçük bir kağıt parçasına ilişti. Merak ve heyecanla kasaba imamına seyirten ihtiyarcığın okuttuğu kağıtta şu sınımsıcak ifadeler yer alıyordu:

-Anacığım! Buzdan donmuş çıplak ayaklarına bu kunduraları giydirdiğin çocuk, sana borcunu ödemeye çalışıyor...

Bu yazının, koca Osmanlı Devleti'nin kaptan-ı deryası Hanya Fatihî Silahtar Yusuf Paşa'nın divitinden döküldüğünü o gün hiç kimsecikler anlamayacaktı. Ta ki Osmanlı arşivlerinde söz konusu altınların muhasebesini tutan belge ortaya çıkana kadar...⁶

BİR VEFA ÂBİDESİ

Mithat Cemal Kuntay'ın şu hâtırası, "insan" Mehmet Akif'i, onun vefa ve merhamet hislerinin nasıl zirveleştiğini en iyi şekilde ortaya koyması ve bugünün İnsanına rehber olması bakımından oldukça ibretâmizdir.

Balkan Harbi başlarken Mehmet Akif Bey yegane geçim¹ yolu olan resmî memuriyetinden istifa etti. Kirada oturduğu evine bir cuma günü gittim. Beş çocuğundan başka dört çocuğu daha vardı.

- Bunlar kim, dedim.

- Çocuklarım, dedi.

- Bir hafta içinde fazladan dört çocuk sahibi olmakta tuhafılık var, dedim. Bunun üzerine işin aslını anlattı.

Baytar mektebindeyken bir arkadaşıyla anlaşmışlar. Kim Önce ölürse, ölenin çocuklarına arkada kalan bakacak. Arkadaşı vefat etmiş. Akif Bey de anlaşmanın gereğini yerine getirmişti.

⁵ Mesel Ufku, s:165

⁶ İbrahim Refik "Hayatın Renkleri" s:84

Evet, Mehmet Akif'in "arkadaşım" dediği, baytar mektebinde birlikte okudukları İslimyeli Hasan Tahsin Beydir. Hasan Bey, Edirne baytar müfettişi olarak bulunduğu sırada, 1912 yılında vefat edince Akif -her zaman olduğu gibi- sözünde durarak, merhumun çocuklarının bakımını üzerine almıştır.⁷

TEVHİD İNANCINA GÖSTERİLEN VEFA

Arabın meşhur şairi **Ferzadak**, Hicri (l 10)'da Kûfe'de vefat ettiğinde, geride değerli şiirlerini topladığı bir de divan bırakmıştı.

Aradan (1300) sene geçmesine rağmen edebiyat kitaplarında ismini hâlâ yazdıran **Ferzadak**, bir çok şair gibi biraz rindmeşreb, biraz da dobra bir insandı. Yeri gelince Ehl-i Beyti âteşin şiirleriyle çekinmeden müdafaa eder, hapse girme cezası görse de fikirlerinden vazgeçmezdi.

İyi geçinemediği karısı Nevvar'ı nihayet boşayan Ferzadak, sonra çok pişmanlık duymuş, bu yüzden öldüğünde Nevvar'ın cenazesine büyük veli **Hasan Basri** ile birlikte iştirak etmişti.

Bu sırada Ferzadak koluna girdiği Hasan Basri'ye şöyle dedi:

— **Bu halk, ikimizi kolkola görünce biliyor musun ne derler?**

— Ne derler?

— **Derler ki, "Kûfe'nin en hayırlısı ile en şerlisi birleşti bu cenazede!"**

Hasan Basri mütevazi bir Veli:

— **Ben Kûfe'nin en hayırlısı değilim, sen de en şerlisi olamazsın. İkimiz için de mühim olan, şu mezara ne götürüyoruz, onu düşünmektir. Halkın sözüne boşver sen.**

Bu defa Ferzadak kusurunu itiraf eder:

— **Vallahi benim buraya getirecek bir amelim yoktur. Baştan aşağıya kusurla doluyum. Sadece bir ümidim var, o da altmış yaşına gelinceye kadar saçımı-sakalımı tevhid inancı içinde ağartmış olmamdır.**

Ömür boyu bir an olsun İslâm inancından zaafa düşmedim.

Aradan zaman geçer, Ferzadak da vefat eder. Bir dostu onu rüyasında görünce sorar:

— Halin nedir?

— **Hasan Basri'ye mezarlıkta kusurumu itiraf ettiğimin faydasını gördüm. Saçımı-sakalımı Müslüman olarak ağartmış olmam beni himaye etti.**

Ferzadak, tandıra düşüp de alaca-bulaca yanmış kediye derler. Şaire bu ismin verilmesine sebep, yüzünde çiçek hastalığından meydana gelmiş alaca-bulaca çukurlardı. Bakanlar, çirkinliğini çok açık şekilde görürlerdi. Ama onun bu görünüşü, adının asırlarca ilim âleminde söylenmesine mani olmamıştı. Demek kafanın dışı değil, içi mühimdi. Ferzadak bunu iyi bilmiş, asla küçüklük duygusuna kapılmamıştı. Üstün şiirleriyle kendini ilim mahfillerinde kabul ettirmişti.⁸

İŞTE İNSAN BUDUR!

⁷ İbrahim Refik "Geçmişten Geleceğe Işıklar" s:58

⁸ Ahmed Şahin "Olaylar Konuşuyor" s:62

Hayat sakin deniz gibi devam etmiyor. Bazan musibet dalgaları, sıkıntı fırtınaları arka arkaya diziliyor, imtihan oluyor, ikaz ediliyor.

Ayette de Rabbimiz böyle buyuruyor:

— **İnsanlar iman ettik demekle bırakılacaklar, imtihan olmayacaklar mı sanıyorlar?..**

Bazan biz de öyle gaflete dalıyor, imtihan olacağımızı pek aklımıza getirmiyoruz. Ama bu dalgınlık, bu gaflet çok sürmüyor, hemen bir imtihan geliyor peşinden...

Ya bir hastalık, ya bir musibet, ya da bir iş güç zorluğu bizi sıkıştırmaya başlıyor.

Böylesi sıkıntılı devrelerde 'Bu da geçer yahu' diyerek sabretmeyi esas alanlar, elbette imtihanı kazanıyor, sonunu zaferle tamamlıyorlar...

Ama paniğe kapılanlar, eyvah şimdi ne olacak? diyenler bir hayli telaş ve heyecan içine giriyorlar...

Okuyucumun yaptığı gibi. Hemen adaklar adamaya başlıyorlar.

— **Bundan kurtulursam filan yerde bir koyun kesip Allah için fakir fukaraya dağıtacağım,** diyerek vaatlerde bulunuyorlar.

Sonra, Rabbimiz merhamet ediyor, sağ salim musibetten sıyrılıyorlar. Sıra-geliyor adağım yerine getirmeye...

Bu defa da şeytan başlıyor vesvese vermeye:

— **Adadığın kurbanı kesmesen ne olur ki? Allah (C.C.)'in senin kurbanına ihtiyacı mı var sanki?**

Şeytan bu ya, vazifesini her fırsatta yapacak, bulduğu menfezden hemen girmeye çalışacak..

İnsanların, sıkışınca her fedakarlığı göze alıp kurtulunca da vazgeçmeleri neye benziyor biliyor musunuz?

Arab'ın biri hurmanın tâ tepesine kadar çıkmış, hurma salkımını torbaya koyarak aşağıya sarkıtmış, hurmayı kurtarmış. Ama bir de bakmış ki aşağısı pek uzak. Şayet bir düşse paramparça olacak. Başlamış adak adamaya

— **Ya Rabbi, buradan sağ salim inersem bir deve kurban edeceğim. Beni sağ salim indir...**

Titreye titreye inerken bakmış ki, tehlike azaldı. Yer yakınlaşıyor. Fikrini değiştirmiş:

— **Ta Rabbi, demiş, bir deve büyük olur. Bir koç kurban edeyim.**

Biraz daha inivermiş aşağıya. Bakmış ki tehlike daha da azaldı. Bu defa da fikrini değiştirmiş.

Ya Rabbi, bir koç da büyük olur. Bu kuzu kurban edeyim.

Biraz daha aşağıya inince bakmış ki, tehlike büsbütün azaldı. Bu defa ne yapmış biliyor musun?

— **Ya Rabbi, demiş. Kurban m urban ma fiş!..** Atmış kendini aşağıya...

İnsan budur işte. Sıkışınca başka, kurtulunca da bir başka.

Bir âyet-i kerime insanın bu halini daha çarpıcı şekilde nazara veriyor:

— **Bindiğiniz geminiz batsa, bir tahta parçasına tutunup batmak üzere olduğunuz sırada ümid ettiğiniz bütün sebepler yok olur. Can-ı gönülden Allah diye feryad edersiniz... Herşeyi vaad eder, her iyiliği yapmaya niyet edersiniz... Ne zaman Allah (C.C.) size sebepler halkeder, karaya çıkarınız. Ondan sonra yavaş yavaş verdiğiniz sözü unuttur, tekrar eski gafletinize dalar, yine Hak'dan yüz çevirirsiniz. İşte insan böyle unutkandır, küfran-ı nimettedir.**

Evet, evet insan böyledir. Tehlikeyle, musibetle yüz yüze gelince hemen Allah'a yüzünü çevirir, söz verir, va-adde bulunur. Ama tehlike geçip de işi yine yoluna girmeye başlayınca tıpkı Arab'ın yaptığı gibi:

— **Kurban murban ma fiş!** der, sözlerini de vaadlerini de unuttur. Yine eski gafletine, ihmal ve tembelliğine dalıp gider. Hey gidi gafil insan hey! İnşallah siz böyle değilsiniz...⁹

ARKADAŞ UĞRUNA HAYATINI FEDA ETTİ

-Müminler arasındaki kardeşlik ve vefanın en canlı safhaları Asr-ı Saadette sergilenmiştir. İnsanlığın bir daha erişemeyeceği en cihandeger allın sayfaları gözler önüne sermişlerdir. İşar hasleti denilen bu sıfatı Kur'ân dahi Övmüştür: "Kendileri zaruret içinde bulunanlar bile, onları kendilerine tercih ederler " (Haşr Süresi, 9.)

Kur'ân tefsirinde. "Kardeşlerinizin nefislerini nefsinize, şerefte, makamda, teveccühle, hattâ menfaat-i maddiye gibi nefsin hoşuna giden şeylerde tercih ediniz" Şeklin-de izahı bulunan bu hakikat tarihimizin her devrinde yaşanmış, canlı Örnekleri verilmiştir.

İslâm sancağını Asya'nın içlerinde dalgalandıran Babürlüler devri de bu gibi vefa ve fedakârlık numuneleriyle...

On altıncı asrın başlarında bugünkü Hindistan-Pakistan bölgelerinde hüküm sürmüş olan Babür Şah ve torunları İslam-Türk tarihine pek çok hizmette bulunmuşlardır.

O devrin meşhur ve kıymetli kumandanlarından Bay ram Han, birçok muharebelerde kahramanlıklar göstermişti. Afganlılarla yaptığı savaşlarda da büyük başarılar elde etmiş, fakat bir seferinde esir düşmüştü.

Afgan kumandanı önceleri Bayram Hana anlayışlı davranmış, iyi muamelede bulunmuştu. Hattâ üstün kahramanlığına saygısından dolayı serbest bırakmayı bile düşünmüştü. Lâkin Bayram Han bir seferinde tedbirsiz davranıp Afganlılar aleyhinde tasarladığı bir planını ağızından kaçırdı. Bundan sonra kendisine tatbik edilen muamele tamamen değişti. Serbest bırakılacağı yerde, idamına karar verildi.

Hakkında verilen hükmü sezen Bayram Han, bir fırsatını buldu ve silâh arkadaşı Kasım Beyle plan hazırlayarak kaçtı. Kaçtıkları haber alınır alınmaz peşlerine düşüldü. Fazla uzaklaşmalarına meydan vermeden. Afgan askerleri tarafından yakalandılar.

Onları yakalamak için vazifelendirilen askerler, aldıkları emir icabı Bayram Hanı öldüreceklerdi. Fakat Bayram Hanla Kasım Beyi birbirinden ayırt edemiyorlardı. Biraz daha cüsseli olan Kasım Beyi Bayram Han sandılar, onu öldürmek için hazırlanmaya koyuldular.

Vaziyeti fark eden Bayram Han, canının kurtulması pahasına da olsa. arkadaşının kendisi yerine öldürülmesine razı olmadı. His dünyası allak bullak oldu. Kendini toparladı ve birlik kumandanına seslendi:

"Yanıyorsunuz, Bayram Han o değil, benim. Onu benim yerime öldürmeyin!"

⁹ Ahmed Şahin "Olaylar Konuşuyor" s:98

Kasım bey haline razı görünüyordu. Hiç itiraz etmeden idam kararını kabule hazırды. Fakat Bayram Handan böyle bir çıkış duyunca reddetti. Babürlerin kahraman bir kumandanı olan Bayram Hanın öldürülmesini istemiyordu. Onu memleketi için daha lüzumlu ve faydalı görüyordu. İsar hasletini bütün vücudunun zerrelere nakşeden Kasım Bey gayet soğukkanlıydı. İleri atıldı. Eliyle Bayram Hanı göstererek “Şu sadık hizmetkarıma bakın” dedi. “Beni kurtarmak için kendisini yerime koymaya çalışıyor. Hayatını benim uğruma tehlikeye atıyor. Birlik komutanına dönerek şunları söyledi.

-“Sizden rica ediyorum, onu serbest bırakın, gitsin. İtiraf ediyorum: Bayram Han benim, o değil...”

Birlik kumandanı, Kasım Beyin telaşlanmadan, sakin bir şekilde kesin olarak söylediklerine inandı ve asıl Bayram Hanı serbest bıraktı. Çok korktukları ve kısa zaman sonra tekrar karşılıklarına çıkacak olan büyük kumandan elini kolunu sallayarak uzaklaşırken, fedakar Kasım Bey idam ediliyor, bir vefa timsali daha tarih sayfasına geçiyordu.

KÖYLÜNÜN ŞEHİRLİ DOSTUNU KÖYE DAVET ETMESİ

Köylünün birinin bir şehirliyle ahbablığı vardı. Köylü şehire indiğinde şehirli dostunun evine gider kurulur, aylarca yer içer, şehirlinin dükkânına gider ihtiyaçlarını temin ederdi.

Köyüne dönerken şehirli dostu bütün ihtiyaçlarını temin eder ondan para pul almazdı. Köylü her şehire gelişinde şehirli dostunu köye davet eder:

"Sevgili dostum, sen hiç gezmeye gitmez, şehirden dışarıya çıkmaz mısın. Allah aşkına bütün aileni, çoluk çocuğunu, akrabalarını alıp köye gel şimdi bahar, tam da gül mevsimi, köyde her yer güllük gülistanlık, her yer cennet gibi. Eğer şimdi gelmezsen bari yazın meyve, sebze zamanı gel bana misafir ol aylarca sana ve ailene hizmet ederek mutlu olayım." derdi.

Şehirli onu başından savmak için geleceğini vadetti. Bugün, yarın derken aradan sekiz yıl geçti. Köylü her yıl:

"A efendim ne zaman geleceksin bu yıl da kış geldi çattı." Deyince Şehirli dostu bir bahane bulur:

"Bu yıl felan yerden misafir geldi, filan iş çıktı gelemedim, seneye gelirim." diye başından savmaya çalışırdı.

Bunu duyan köylü üzülür, yakını, yalvarırdı:

"Ey sevgili dost, ailem, çocuklarım seni bekliyor, hasretle yollarını gözlüyor, bizi daha fazla bekletme ne olur."

Aradan aylar yıllar geldi geçti. Köylü şehire gelip aylarca kalma alışkanlığını sürdürdüğü gibi şehirliyi köyüne davet etmeyi de sürdürdü.

Köylünün bu samimi ısrarı üzerine şehirlinin hanımı, çocukları:

"Senin köylüye bu kadar hakkın, bu kadar emeğin geçti. Adam bizi davet edip duruyor, artık bir de biz gidip onda misafir olalım." demeye başladılar.

Bunun üzerine şehirli de köye gitmeye karar verdi. Hazırlıklar tamamlandı. Şehirli ailesiyle birlikte köye doğru yola çıktı.

Köyün yolunu bilmediklerinden aylarca oradan oraya dolaştılar, günlerce yollarda perişan oldular.

Uzun ve yorucu bir yolculuktan sonra şehirli, dostunun köyüne varıp kapısına geldi. Bir anda bütün yorgunluklarını, perişanlıklarını unuttular. Nihayet köye gelmiş, menzile ermişlerdi. Köylü dostları şimdi bin bir ikramla onlara çektiklerini unutturacak ikram ve hizmetlerde bulunacaktı. Fakat hayret köylü dost onlarla hiç mi hiç ilgilenmiyordu.

Şehirli köylünün kapısına varıp:

"Sevgili dostum benî davet edip duruyordun. işte geldim." dedi. Köylü sanki hayatında ilk defa şehirliyi görüyordu.

"Sen kimsin, seni tanımıyorum." deyince şehirli:

"Nasıl olur yıllarca her şehre gelişinde evimde misafir kaldın, aylarca sana hizmet ettim beni nasıl tanımazsın' diyecek olduğunda köylü:

"Ben Allah aşkıyla öylesine kendimden geçmişim ki hiçbir şeyin farkında olmadığım gibi, senin de kim olduğuna bilmiyorum, seni tanımıyorum." dedi.

Şehirli perişan bir vaziyette ailesinin yanına döndü günlerce yürümüş, yollarda perişan olmuşlardı. Adım atacak hâlleri yoktu. Uzun zaman köylü dostunun kendilerini tanımasını ve içeri almasını aç susuz beklediler, fakat nafîle aradan beş gün geçti gündüzleri sıcaktan kavrulup geceleri soğukta titrediler. Beşinci gece şiddetli bir yağmur başladı. Artık bıçak kemiğe dayanmıştı. Şehirli köylünün kapısına vararak yumruklamaya başladı.

Köylü, uzun bir bekleyişten sonra nihayet bin bir nazla kapıyı açtı: "Kimsin, ne istiyorsun, ne var?" deyince Şehirli:

"Bütün yaptıklarım sana helâl olsun istersen beni öldür, yalnız bu karanlık ve yağışlı gecede bize sığınacak bir yer ver." dedi.

Köylü: "Orada bağcının gece eline yayını alarak kurtlan beklediği bir kulübe var, eğer yayı eline alıp kutlan beklemeyi göze alırsan, bu hayvanlarımı beklersen, orayı size veririm, orada kalın yoksa istediğin yere gidebilirsin." dedi.

Şehirli seve seve bunu kabul etti. "Aman o kulübeyi göster ne olur, sabaha kadar gözümü kırpmadan bekler, eğer kurt gelirse onu okla vururum, bundan başka da ne istersen yaparım yeter kî bu karanlık gecede bizi bu şiddetli yağmurun altında bırakma." dedi.

Şehirlinin ailesi o küçücük kulübeye sığındı, bu daracık yerde âdeta üst üsteydiler, gecenin karanlığı, yağın yağmur, onları perişan etmişti.

Şehirli eline okunu yayını alıp kurt beklemeye başladı. "Eğer kurt gelir de ben görmeden bir zarar verirse köylü saçımı sakalımı yolar." diye düşünüyor, gözlerini dört açıyor, her tarafı dolaşıyordu. Derken karanlığın arasında bir kıpırdanma fark edince, kurdun geldiğini sanıp oku fırlattı. Kurdu vurdu. Kurt tepeden yuvarlanırken yellendi.

Bunun üzerine köylü yatağından fırlayıp geldi. Bağırıp çağırmaya başladı:

"Bre ahmak sen ne yaptın benim sıpamı vurdun!.." dedi. Şehirli şaşırıldı:

"Aman efemim ne sıpası, hayvanlara zarar vermesin diye kurdu vurdum." Köylü iyice kızdı:

"Ben tanımaz mıyım, benim sıpamı vurdun!" Şehirli iyice şaşırılmıştı:

"Bu karanlık ve yağmurlu gecede bunu nasıl anladınız, sıpayı kurttan nasıl ayırt edip tanıdınız." dedi. Köylü:

"Sıpayı yellenmesinden tanıdım." deyince şehirlinin kanı beynine sıçradı köylünün yakasına yapıştı:

"Bre ahmak, bre sersem sahtekâr. Hani Allah'ın (c.c.) aşkından kendinden geçmiştin. Hiçbir şeyin farkında değildin. Gece yansı bu zifiri karanlıkta bir eşek sıpasını yellenmesinden tanıyorsun da, gündüz ortası kırk yıllık dostunu tanımiyorsun. Masken düştü sahtekârlığın ortaya çıktı. Sıpanın yellenmesi seni rüsva etti, gerçek yüzünü ortaya çıkardı. İşte, Allah (c.c.) insanı böyle rezil eder." dedi.¹⁰

---

¹⁰ Mesnevi'de Geçen Bütün Hikayeler s:113